

Stalin'i Savunmak

<http://www.gencliginsesi.net>

İçindekiler

1	Stalin Kimdir?	3
2	Ekim Devriminin Önderlerinden: Stalin	5
3	Stalin'in Tarihi Rolü	8
4	"İkinci Ekim Devrimi"nin Önderi: Stalin	10
5	Yığın Hareketinin Önderi: Stalin	11
6	Faşizme Karşı Zaferin Önderi: Stalin	13
7	Stalin Diktatör müydü?	15
8	Moskova Duruşmaları	17
9	Stalin'in Putlaştırılması	19
10	Stalin'i Savunmak	19
11	Stalinist Tavr	20
12	Sonuç	21

Geçtiğimiz ay komünist önder Stalin'in ölüm yıldönümüydü. (5 Mart 1953). Stalin'e yönelik ideolojik ve politik saldırıların pervasızca yükseldiği günümüzde sosyalizmi ve Stalin'i savunmak daha bir önem kazanmıştır.

İnsanlığın tüm değerlerini karalayan, çarpıtan ve inkâr eden burjuvazinin, Yeni Dünya Düzeni sloganıyla başlattığı kampanyanın üzerinden onbeş yıldan fazla zaman geçti.

Emperyalist burjuvazi Yeni Dünya Düzeni ile insancıl, savaşların olmadığı, refahın tüm dünyaya yayıldığı bir kapitalizm vaat etti. Küreselleşme tüm insanlığı kurtaracaktı.

Öyle olmadı. Öyle olamayacağını yaşam gösterdi. Yoksulluk, savaşlar, açlık, çevresel felaketler yok olmak bir yana tüm dünyaya egemen oldu.

Sovyetler Birliği'nin dağılması, açık biçimleriyle kapitalizme geçişi emperyalist burjuvaziyi zafer çılgınlıklarına boğdu. Eee, kolay değildi; önemliydi. Kapitalizm sosyalizm üstünde zafer kazanmıştı. Sosyalizm gelişmeye kapalı, bürokratik bir sistem olduğunu göstermişti. Sosyalizmin idealleri ise gerçekleşmesi olanaksız iyi dileklerden öte bir şey değildi. Bazı 'iyi dilekler'i de kapitalizm hayata geçirecekti.

SSCB'nin dağılışı sosyalizmin büyük bir yenilgisi olarak ilan edildi. Bu yenilgi 1960'lı yıllardan itibaren başlayan ideolojik bulanımı iyice derinleştirdi.

Bunalım 1960'lardan başlıyordu. SSCB Kruşçev'le birlikte yeni bir döneme girmiş, kapitalist restorasyon süreci başlamıştı. Kapitalizmin restorasyonuna yönelik reformlar komünizme geçiş olarak isimlendiriliyordu. Çin demokratik devriminden sonra yüz yıl boyunca kapitalizm gelişmeli denirken birden burjuvazinin varlığını koruduğu bir 'sosyalizme' geçildi. Küba, Vietnam ve bazı sömürge ülkeler üretim araçları üzerindeki özel mülkiyeti kaldırmadan, proletarya diktatörlüğünü kurmadan 'sosyalizme' geçmişti bile. Trockistlerse sosyalizmin hiçbir zaman yaşanmadığını söylüyorlardı. Resmi komünist partiler dahil olmak üzere devrimci hareket içerisinde sosyalizm konusunda farklı tanımlamalar ve anlayışlar ortaya çıkmıştı. İşin kötüsü bu anlayışların hiçbirisi bilimsel sosyalizmle uyumuyordu. Bu karmaşa, yalnızca sosyalizm konusunda değil felsefe, ekonomi, tarih vb. tüm toplumsal bilimleri içine çeken bir ideolojik bunalıma yol açıyordu.

Enver Hoca önderliğinde AEP, kapitalist ve modern revizyonistlere karşı Marksizm-Leninizm ve sosyalizmin savunulmasında, geliştirilmesinde büyük bir mücadele verdi. Ancak bu devrimci hareket içerisinde köklü bir kopuş ve egemen bir görüş haline gelmedi. Çünkü realite sosyalizmin zaferini değil geçici de olsa bir yenilgiyi işaret ediyordu.

Yenilgi, geçici yol arkadaşları ve aydınlar üzerinde etkisini gösteriyordu. Emperyalist propaganda bu kesimler üzerinde etkisini hızla gösterdi. Sosyalizm yenildiğine göre yeni bir sosyalizm tanımı yapılmalıydı. Bu sosyalizm, özgürlükçü, anti-bürokratik, çevreci, kadıncı vb. bir sosyalizm olmalıydı. Gelişime kapalıydı. Piyasa ekonomisi karşısında aldığı yenilgiden ancak piyasa ekonomisinin nimetlerini kullanarak kurtulabilirdi. Piyasa ekonomisi üzerinde kurulacak bir sosyalizm, bürokratlaşmayı, durgunlaşmayı engelleyecek, demokratik bir sosyalizm inşa edilebilecekti.

Sosyalizmin yeni tanımlarına göre eski sosyalizm yanlıştı. Belki sosyalizm bile değildi. Sosyalizm olsa da çok büyük hatalar, yanlışlar ve sapmalar içeren bir sosyalizmdi. Geçmiş eleştiri süzgecinden geçirilmeli hatta inkar edilmeliydi. Sosyalizm inkar edilecekse, sosyalizmin inşasının önderi, yol göstericisi, büyük başarılarının altındaki imza olan Stalin'e gereken ceza verilmeliydi. Bürokratlığın diktatörlüğüne, katillikinden kibirliliğine kadar birçok suçlama ile Stalin'i etiketlemek gerekiyordu. Kruşçev'le başlayan bu çaba, Gorboçav'la hızlanmış, Yeni Dünya Düzeni sosyalistleriyle de doruk noktasına varmıştır.

Ekim Devriminin önderi Lenin'i inkar etmek zordur. Bu yüzden saldırılar öncelikle ikinci isim olan Stalin'e yöneldi. Ancak Stalin'i inkar etmek, ister istemez Lenin'e de birkaç söz söylemeyi zorunlu kılar. Bu yüzden Lenin'e yönelik eleştiriler de gelmeye başladı. Ama inkar noktasına varmadı. Stalin kötüydü, Lenin de hatalı... Stalin sosyalizmin tarihinden çıkarılmalı, "güler yüzlü bir sosyalizm" kurulmalıydı.

1 Stalin Kimdir?

Vissaryon Cugaşvili (Stalin), günde 10-12 saat boğaz tokluğuna çalışan kundura işçisi bir baba ve tutucu bir Hıristiyan annenin dördüncü çocuğu olarak 21 Aralık 1879 günü Gürcü kenti Gori'de dünyaya geldi. Yoksul bir ailenin çocuğuydu. Annesinin gerçekleşebileceğini düşündüğü tek dileği oğlunun bir rahip olmasıydı. Bu yüzden annesi onu bir kilisenin gündüz okuluna yazdırdı.

Daha din okulundayken Darwin'in 'Türlerin Kökeni' ve 'İnsanın Türeyişi' adlı eserlerini okumuştur. Henüz ondört yaşına bile gelmemişti. Her türlü karşıt düşüncenin suç olduğu Çarlık Rusya'sında bu kitapları bulmuş olması, Stalin'in yeni bir dünya ile tanışmaya başladığını gösteriyordu. Ondört yaşında okulu bitirmiş ve Tiflis İlahiyat Okuluna girmişti. Burada iken Cugaşvili Sosyal-Demokrat çevrelerle tanıştı ve onlara katıldı. 27 Mayıs 1899 tarihinde okul içi ve dışındaki faaliyetleri nedeniyle okuldan atıldı.

Atıldığında Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisinin Tiflis örgütünün kurucu üyesiydi.

Çugaşvili artık profesyonel bir devrimciydi. Sömürüyü, eşitsizliği görüyor; mevcut durumu kabul etmiyor ve buna uygun şekilde hareket ediyordu. Rahat bir hayatın getirdiği ‘güzellikleri’ reddetmiş; devrimin ihtiyaçları için gizli yerlerde yaşamak, illegal faaliyet yürütmek, takma adlar kullanmak ve her an tetikte olmak zorunda kalmıştı.

1900 yılının Tiflis’te düzenlenen 1 Mayıs mitinginde işçi yığınları önünde ilk konuşmasını yaptı. 22 Nisan 1901’de illegal olarak örgütlenen iki bin kişilik gösteriye önderlik etti. Gösteri Rus polisinin saldırısına uğradı. 1901 Eylül’ünde Stalin’in önderliğinde ilk Gürcü Sosyal-Demokrat gazetesi Brdzola (‘Mücadele’) kuruldu. Kasım ayında Kafkaslar yöresindeki Sosyal Demokratların ilk yönetici komitesine seçildi. Örgütlenmedeki başarılarından dolayı işçi merkezi olan Batum’da da görevlendirildi.

Batum’da kısa bir süre içinde grev komiteleri kuruldu ve grevler başladı. Rus polisi gösterilere saldırdı ve 7 Mart 1902’den itibaren yığınsal tutuklamalara girişti. Göstericilerden üçyüzü tutuklandı. Tutuklamaların protestosunda on beş işçi öldü, elli dört işçi yaralandı. Stalin 5 Nisan 1902’de tutuklandı. Devrimci hareketin yükselişinin verdiği coşkuyla Stalin 4 Ocak 1904’te hapis haneden kaçtı. 1905 devrimine aktif olarak katıldı. Kafkasya Federasyonunun Bolşevik Konferansını yönetti. Kafkaslarda kurulan ve en uzun süre ayakta kalan Sovyetlere önderlik etti.

1905 Aralık’ında Bolşeviklerin Tüm-Rusya konferansına katıldığında Lenin’le ilk kez orada tanıştı. 3 yıl boyunca devam ettirdiği devrimci çalışması 1908’de tutuklanmasıyla kesintiye uğradı. Bir yıl sonra sürgünden tekrar kaçtı. 1912 yılında aynı senaryo bir daha gerçekleşti. Pravda’nın örgütlenmesine katıldı. Menşeviklere karşı Lenin’in görüşlerini sıkı sıkıya savundu. Rus devrimci hareketinin yükseldiği yıllarda tekrar tutuklandı ve 1917 Şubat devrimine kadar sürgünde kaldı. Bu sırada 1912 yılında toplanan Bolşevik Konferansında Merkez Komitesine seçildi.

Sürgünde ulusal sorun üzerine yazdığı makaleler ulusal sorunun Marksist çözümlenmesine büyük katkılar sunuyordu. Ulusal sorun ilk kez bu kadar net ve bilimsel olarak ortaya konuluyordu. Lenin, ulusal sorun üzerine yazdığı yazılarda, Stalin’in makalesini kaynak olarak gösteriyor; onu ‘harika Gürcü’ olarak niteliyordu.

Stalin’in diğer Bolşevik önderlerden farklı ve önemli bir yönü vardır. Bolşevik önderlerin bir kısmı yurtdışında bulunup, Rus devrimci hareketinde oportünist akımlarla mücadele ve uluslararası proletarya ile bağlantı

sağlama görevini üstlenmişken, Stalin bir o kadar önemli ancak çok daha ağır bir sorumlulukla görevlendirilmişti. Bolşevizmin ilkelerini profesyonel parti çalışmasında hayata geçirmek, sosyalizm fikri ile işçi sınıfının buluşmasını sağlamak. Bunu her türlü demokratik örgütlenme ve hareketin yasaklandığı Çarlık Rusya'sında illegal faaliyet içerisinde, her an ölümle burun buruna gerçekleştirmek... Stalin bu yönüyle diğer parti önderlerinden farklı olarak ileri düzeyde bir örgütçüydü. Stalin gibi parti önderleri olmadan ne Bolşevizm'in ilkeleri hayata geçirilebilirdi ne de sosyalist devrim zafer kazanabilirdi. Teorinin yaşama uygulanması ve yaşam üzerinden geliştirilmesi söz konusu olmadan anlamı yoktur.

2 Ekim Devriminin Önderlerinden: Stalin

1917 Şubat devrimiyle Stalin Petrograd'a dönmüş Pravda'nın yönetimini ele almıştır. Devrimden sonra Bolşevik Parti Merkez Komitesi Üyesi olarak en ileri düzeyde sorumluluk almış ve Lenin'in yokluğunda Bolşeviklerin tartışmasız önderi olmuştur. Bolşeviklerde kafa karışıklığı yaratan ve kısa süreli bir bunalıma yol açan demokratik devrimin sonuna kadar götürülmesi meselesinde diğer tüm Bolşevikler gibi kısa süreli bir bocalama dönemi geçirmiştir. Ancak Lenin'in gelişi ve Nisan tezleriyle görevin sosyalist devrim olduğunu belirtmesinden sonra derhal Lenin'in saflarında yer almış, partinin yeni stratejiye uyumunda önemli bir rol üstlenmiştir.

Stalin Şubat devriminden sonra partide Lenin ve Sverdlov'la birlikte fiili bir yürütme organı oluşturmuştu. Stalin partinin örgütsel meselelerinde yoğunlaşıyor, konferanslar örgütleyiyor, partiyi devrimin görevleri konusunda hazırlıyordu. Karnilov ayaklanması ve Lenin'in illegaliteye geçişiyle birlikte Stalin'in parti örgütü içinde görevi iki kat daha arttı. Hem Lenin'le ilişkiyi sağlıyor, onun direktiflerini partiye iletiyor; hem de gergin, her an patlamaya hazır bir atmosferde oportünist eğilimlere karşı mücadele ederek partiyi Ekim'e hazırlıyordu.

Ekim öncesi Menşevikler ve Sosyalist Devrimcilerin örgütlediği Demokratik Kurultay tartışmalarında partiyi ikna ediyor, Kamanev ve Zinoviev'in ayaklanmayı burjuva gazetelere ispiyon etmesi ve ayaklanmadan vazgeçme çağrılarını karşısında partinin dimdik yolunda devam etmesine önderlik ediyordu. Ayaklanmanın Sovyet kongresinden sonrasına ertelenmesini öneren Trocki'nin yasalıcı önerisine karşı Lenin'le birlikte mücadele ediyordu.

Çarlık baskısına, Merkez Komitedeki sapma ve yalpalamalara karşı Stalin, Lenin'in önderliğinde çelik bir disiplin sağlanmasında en önemli rolü oy-

namıdır demek yanlış olmaz. Eğer böyle bir disiplin, oportünist eğilimlere karşı sert bir karşı koyuş sağlanmasaydı Bolşevik parti üzerine düşen tarihsel görevi yerine getiremezdi. Bu yönüyle Ekim devrimi Lenin'in imzasını taşıyor; onun önderliğinde gerçekleşiyorsa imzanın kalemi de Stalin'dir.

Ekim 1917'den sonra Sverdlov'un ölümüyle birlikte Ekim Devriminin ilkerinin hayata geçirilmesinde Lenin ve Stalin başı çekiyordu. Stalin Milliyetler Halk Komiserliği (Bakanlık) başkanlığına getirilmişti.

Almanlarla yapılan Brest-Litovsk anlaşması sırasında parti bölünme noktasına geldiğinde Lenin-Stalin grubu, devrimci savaş çığlıklarıyla Menşevik görüşleri savunan Buharin'in sol komünistler grubunu ve onunla ittifak yapan 'ne savaş ne barış'çı Trocki'nin grubunu yenilgiye uğrattı. Trocki Almanlarla yapılan görüşmelere katılan heyetin başkanlığından alındı. Trocki'nin tutumu Sovyet Rusya'sına büyük kayıplara yol açıyorsa da zamanında bir müdahaleyle barış anlaşması imzalandı.

Ekim devrimi tarafından yenilgiye uğratan burjuvazi ve toprak sahipleri elbette hemen teslim olmadı. Oluşturdukları beyaz ordular ile Sovyet iktidarına karşı savaş açtılar. İç savaş yaklaşık 3 yıl sürüyor. İç savaş sırasında birçok Bolşevik önder görev alıyor, orduları yönetiyordu. Stalin cepheden cepheye dolaşarak zaferi tüm Sovyet Rusya'sına yayıyordu. Yalnızca Stalin değil birçok Bolşevik önder, veya Bolşeviklerle birlikte hareket eden eski generaller büyük kahramanlık örnekleri gösteriyorlardı. Burada efsaneleştirilen bir yanlış düzeltmek gerekir. Bu Trocki üzerine koparılan Kızıl Ordu ve İç savaş efsanesidir. Evet, Trocki de diğer Bolşevik önderler gibi başarılı bir şekilde savaşmış, Kızıl Ordu'nun kuruluşunda önemli roller üstlenmiştir. Ancak ifade edildiği gibi Trocki Kızıl Ordu'nun tek önderi, İç Savaşın esinleyici kahramanı falan değildir. Diğer Bolşevik önderler gibi o da yalnızca partinin verdiği görev ve kararlar doğrultusunda hareket etmiştir. Kararlara uymayı kabul etmediği, orduyu macera ve yenilgiye sürüklediği de olmuştur.

İç savaş sonrasında, dört yıllık Birinci Dünya Savaşı'nı da katarsak toplam yedi senedir savaşan, fabrikaları, yolları, köprü ve binaları yıkılmış, kırları, tarlaları yok edilmiş veya savaştan dolayı ekilememiş bir Rusya elde kalmıştı. Ekonomi tam bir vahamet içindeydi. Aileler parçalanmış, milyonlarca insan savaşta can vermişti. Savaş büyük kıtlık ve bulaşıcı hastalıkları beraberinde getirmişti.

Ülkenin ekonomide, siyasal ve sosyal hayatta yeniden bir inşaya ihtiyacı vardı. Bunun için ne dış krediler, ne de büyük bir iç birikim vardı. Ülkedeki belli başlı sanayi kuruluşları toplumsallaştırılmıştı; ancak bu halkın ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyden çok uzaktı. Yeni sanayi tesisleri, ekilebilir

tarımsal alanlar gerekliydi. Yani büyük kaynaklar gerekliydi. Yoksa Sovyet iktidarı kaçınılmaz bir çöküşle karşılaşacaktı.

Kaynak sıkıntısını aşmak ve ülkenin yok olan ekonomisini geliştirmek için Lenin, kontrol altında tutulacak bir serbest ekonominin geliştirilmesi, böylece yeni sanayi kuruluşlarının kurulması ve köylülerin üretimini arttırması anlamına gelen Yeni Ekonomik Politika'yı (NEP) ilan etti. Savaş zamanında köylülerin ürünlerinin bir kısmına el koymaya dayanan, her şeyi cephedeki savaşımın başarısına bağlayan Savaş Komünizmi politikası son bulmuştu. Artık geçici de olsa barış dönemiymiş. Görev cephe değil asıl olarak sanayi, tarım ve kültürel hayatta sosyalizmin inşasıydı.

NEP politikası sosyalist inşada büyük adımlar atmak üzere geçici bir geri çekilme anlamına geliyordu. Belli başlı kurumlar halkın mülkiyetinde iken bazı işletmeler ve topraklar üzerindeki burjuva mülkiyet devam ediyordu. Savaş komünizmi politikası köylünün üretme isteğini düşürmüş, kıtlıklara yol açmıştı. Tarımsal üretimi arttırmak yaşamsal bir önem taşıyordu. Köylüyü üretime yöneltmek, ancak ekonomik bir enkaz halindeki Sovyet Rusya'sı koşullarında üretime yöneltmek gerekiyordu. Bu nedenle kapitalist ekonominin varlığına bir süre daha kontrol altında tutularak izin verilmeliydi.

Partinin bu geçici geri çekilişini anlamayan, kapitalizme dönüldüğünü iddia eden gruplar ortaya çıktı. Bunlar ülke ekonomisinin içinde bulunduğu durumu görmüyor, mücadele içinde geçici geri çekilmeleri inkar ediyordu. 'Sol' sloganlarla Sovyet iktidarını çöküşe götürecektik politikaları savunuyorlardı. Lenin ve Stalin bu grup ve akımlarla şiddetli bir mücadele içerisine girdi.

1921 yılında parti içinde büyük tartışmalara yol açan sendikalar meselesi de NEP tartışmalarının bir parçasıydı. Savaş komünizmi döneminde uygulanan sendikaların atamalar ve askeri yöntemlerle yönetilmesi politikasına son verilmeli, yönetimler seçimle işbaşına gelmeli ve barış koşullarına uygun olarak demokratik yöntemlerle yönetilmeliydi. Buharin ve Trocki grubu buna şiddetle karşı çıktılar, sendikaların yönetimlerinin doğrudan atamalar ve sendikaların Savaş komünizmi yöntemleriyle yönetilmesini savundular. Bolşevik Parti Brest-Litovsk tartışmasından sonra ikinci büyük tartışma ve bölünme tehlikesiyle karşı karşıya kaldı. Lenin ve Stalin, bu oportünist sapmaya karşı birlikte mücadele etti ve partinin çoğunluğunu Bolşevik çizgiye kazandı.

Lenin'in ölümünden önce yaşanan Brest-Litovsk, NEP ve sendikalar tartışması iki farklı bakış açısının ürünüydü. Bolşevik parti içindeki muhalif gruplar Rusya'da sosyalizmin inşası perspektifine sahip değillerdi. Avrupa ülkelerinden gelecek bir devrim veya kapitalist ülkelerle yapılacak bir 'devr-

imci savaş' sonrasında sosyalizmin Avrupa'ya yayılacağını ve Rusya'yı kur-taracağını düşünüyordular. Onlara göre (geçici olsa da) barış koşullarında sosyalist inşa değil savaş koşullarının muhafaza edildiği geçici bir toparlanma dönemi yaşanmaktaydı. Sosyalist inşa perspektifi olmayınca savaş koşullarına uyum sağlayan politikalar üretilmeliydi: Brest-Litovsk anlaşması kabul edil-memeli, savaş komünizminden vazgeçilip NEP'e geçilmemeli, sendikalar as-keri yöntemlerle yönetilmeye devam edilmeliydi.

Lenin bu perspektife karşı çıktı. İç savaşta askeri bir zafer kazanılmıştı. Sıra sosyalizmin inşasında idi. Bu nedenle savaş yöntemleri değil geçici barış döneminde (Kızıl Ordu'yu güçlendirmeyi ihmal etmeden) sosyalist inşa yöntemleri hayata geçirilmeliydi. Lenin'in perspektifi Rusya'da sosyalizmin inşasıydı.

3 Stalin'in Tarihi Rolü

1924 Ocağında Lenin öldü. Şimdiye kadar ortaya çıkan birçok tartışmada Le-nin'in otoritesi sayesinde parti bölünme noktasına gelmemiştir. Bu tartışmalar çok farklı perspektiflerin ifadesi olmasına rağmen, Lenin sosyalizmin inşası pratiğinin bu ayrılıkları bir süre sonra ortadan kaldıracağını düşünüyordu. Ama yine de parti içinde farklı gruplara izin verilemezdi. Bolşevik partinin tek bir merkezi olmalı, demokratik merkezîyetçi bir işleyişe sahip olmalıydı. Lenin 1921 yılında verdiği önergelerle parti içi grupları, hizipleri yasaklayan kararı onaylattı.

Lenin öldükten sonra muhalif grupların tezlerini açıktan savunmalarını engelleyen ve her tartışmada partinin çoğunluğunu kazanan, herkesin kabul ettiği otorite kalkmıştı. Parti içi muhalif gruplar, daha sert, daha keskin bir şekilde ortaya çıkmaya başladılar. Lenin'in mücadele ettiği, teşhir ettiği eski anlayışlarını değiştirmeden...

Stalin, Lenin ölmeden önce SBKP'nin Genel Sekreterliği'ne seçilmişti. Stalin Lenin'in ısrarla savunduğu sosyalizmi inşa perspektifine sıkı sıkıya bağlıydı. Kamanev-Zinoviev ve Trocki'nin grupları ise sosyalizmin inşa edile-meyeceğini, bunun gerçekçi olmayan ve bu nedenle gerici bir çaba olduğunu söylüyorlardı. İdeolojik perspektiflerdeki temel farklılık pratik ve politik her sorunda karşıt görüşlerin savunulmasına neden olmuştu.

Muhalefet daha Lenin zamanında karşı çıktığı NEP'e yönelik saldırısını arttırmıştı. NEP'in kapitalizme geri dönüş yolu olduğunu, köylülüğe değil yalnızca zengin köylülüğe hizmet ettiğini, Sovyet iktidarının giderek sınıf

niteliğini kaybettiğini söylüyordu. Oysa ülke ekonomisi henüz toparlanmamıştı. Lenin'in işaret ettiği çizgide NEP dönemi devam ediyordu. NEP'ten vazgeçilmesi köylülüğün Sovyet iktidarına karşı yönelmesi, kıtlığın yeniden baş göstermesi demektir. Güç toparlama dönemi devam ediyordu. Bu dönemde köylülük kazanılmıyordu.

Muhalefet politik önermelerini mantıksal sonucuna varamıyordu. Rusya'da sosyalizm inşa edilemezdi. Partiyi bu fikre kazanmak istiyordu. Tek çare Avrupa devrimiydi. Avrupa devrimine askeri yardım yapılmalıydı. Dünya kapitalizmine derhal veya en kısa sürede savaş açılmalıydı. Bu süre içerisinde proletarya diktatörlüğü rejimi muhafaza edilmeliydi. Ancak sosyalizmin inşası imkansızdı.

Bu fikir partinin ve parti önderliğinde Sovyet proletaryası ve köylülüğünün büyük bir seferberliğini gerektiren sosyalist inşa perspektifi ve pratiğine düşmandı. Sosyalizmin inşasının olabirliği, hatta zorunluluğu perspektifi olmadan sosyalist inşaya yığınların katılımı düşünülemezdi. Politikanın, pratiğin ve partinin en temel yönelimi buydu. Muhalefet sosyalizmin inşasına dolayısıyla sosyalizme karşıt bir konuma gelmişti. Bunu 'sosyalizm' adına yapıyordu!

SSCB'de sosyalizmin inşası kolay bir iş değildi. Birincisi; geri bir ülkediydi. Bunun yarattığı zorluklar çok ciddiydi. İkincisi, Avrupa devriminin yardımı sözkonusu değildi, etrafı kapitalist ülkelerle çevriliydi. Üçüncüsü, başında Bolşevik Parti gibi Rusya'da üç devrimin sınavından geçmiş, Marksizm-Leninizm'i benimsemiş bir parti olmasına rağmen sosyalizm ilk kez inşa ediliyordu. Yararlanılacak tarihsel bir deneyim yoktu. Deneyimin kendisiydi SSCB.

Tarihsel deneyimlerden yararlanamamak, her adımı sosyalizmin inşasında bir deneme haline getiriyordu. Bu denemelerin başarısı veya başarısızlığı inşaya yol gösteriyordu. Bu olağandı. Sosyalizmin inşası küçük yanlışları içerse de yürüyecekti. Ancak bununla sınırlı kalmıyor. Yararlanılacak deneyimin olmaması her konuda farklı düşüncelerin ortaya çıkmasına neden oluyordu. Parti içinde karşıt görüşler beliriyordu. Buna kapitalizmden kalma sömürücü sınıfların payı da eklenince sosyalist inşa aynı zamanda devrimci ve karşı-devrimci görüşlerin mücadele alanı haline geliyordu. Birçok eski Bolşevik sosyalizmin inşasının zorlukları karşısında karşı-devrimci fikirleri savunur duruma gelmişti. Her konuda birçok farklı düşüncenin ortaya çıktığı, her yanı kapitalist düşman ülkelerle çevrili SSCB'de sosyalizmin inşası, kafa karışıklığından uzak, sosyalizme bağlı ve bilimsel bir teoriye sahip bir önderlik gerektiriyordu. Marksist-Leninist ideolojinin savunulması ve geliştirilmesi daha önce hiç girilmemiş bir alanda yapılmalıydı: Bu sosyalizmin inşasıydı.

Bolşevik Parti çoğunluğu Marksizm-Leninizm ve sosyalizmi inşa perspektifine bağlı kaldı. En büyük zorlukları bu sayede aştı. Stalin, karşıdevrimci görüşlere karşı mücadelede partinin önderliğini üstlendi. Kafa karışıklığı yaşayan samimi unsurları partiye kazandı. Partinin birliğini korudu. Marksizm-Leninizm’i yeni bir alanda, sosyalizmin inşası alanında daha da geliştirdi. Sadece partiyi değil milyonlarca insanı sosyalizmin inşasının pratiğine katma başarısını gösterdi. Eğer Bolşevik Partide böyle bir ideolojik-politik çizgi egemen olmasaydı sosyalizmin inşası düşünülemez; dahası Sovyet iktidarının çöküşü kaçınılmaz olurdu.

SSCB dünyanın ekonomik olarak en güçlü ülkelerinden birisi haline geldi. Sanayisi ve tarımı çökmüş bir ülkeden gelişmiş hem de ileri düzeyde, son teknoloji temelinde gelişmiş bir sanayi ülkesi haline geldi. Yığınların kültürel gelişimi ve coşkusu tarihte eşi benzeri görülmemiş bir noktaya geldi. Eğitim, sağlık, sosyal güvenlik vb. haklar eksiksiz olarak sağlandı. Sanat gerçekçilik ve yaratıcılığın doruk noktasına çıktı. Yeni ve gerçekçi bir hümanizme yaratıldı. Demokrasi gerçek anlamda hayata geçirildi.

SSCB’nin insanlık tarihine kazandırdıkları, sosyalizmin büyük başarıları ayrı bir yazı konusudur. Ancak insanlığın büyük tarihsel atılım ve dönüşümünde Stalin bilimin ve sosyalizmin yılmaz savunucusu, sosyalizmin inşasının tartışılmaz önderi olmuştur.

4 “İkinci Ekim Devrimi”nin Önderi: Stalin

Ekim devrimi yeni bir dünya kurmanın ilk hamlesiydi. Tarihte ilk kez sosyalist bir ülke kurulmuştu. Ekim devriminin tartışmasız önderi, esin kaynağı Lenin’di.

Ekim devrimi proletaryayı iktidara taşımış, belli başlı sanayi kuruluşları ve bankaları halkın mülkiyetine geçirmişti. Feodal toprak sahipleri mülksüzleştirilmişti. NEP dönemi ile ülke toparlanma sürecindeydi. Ekim devrimi genel olarak sanayide hayata geçirilmişti.

Ancak köylülük arasında sınıf ayrılıkları devam ediyordu. Zengin köylülük varlığını koruyor, yoksul köylülük ve kır proletaryası proleter devletin tüm korumasına rağmen ekonomik olarak eziliyordu. Sanayide gerçekleşen sosyalist devrim henüz tarımda gerçekleşmemişti.

Köylülüğün sosyalist inşaya çekilmesi sorunu, sosyalist inşasının en temel sorunlarından birisiydi. Nüfusunun ezici çoğunluğu köylü olan bir ülkede sosyalist devrim köylülüğe, doğru, esnek ve kazanıcı bir yaklaşımı gerektiriyordu.

Yoksa devrim yok olmaya mahkum olurdu.

Engels çok öncesinde köylülüğün ikna yoluyla kooperatiflerde, tarımsal komünlerde birleştirilmesi gerektiğini söylemişti. İkna yoluyla; çünkü küçük mülk sahibi köylülük, somut olarak tarımsal komünlerin daha yararlı olduğunu görmeden böyle bir işe girişmez. Zor yoluyla köylülüğün (zengin köylülük hariç) kazanılması düşünülemez.

Lenin bu nedenle sosyalizme giden yolun kooperatifleşmeden geçtiğinde ısrar etti. Küçük köylü ekonomisi kooperatiflerde toplanmalı, böylece planlı bir ekonomi uygulanmalıydı. Kooperatifleşme önemli bir adımdı, ancak bir bakıma kolaydı. Köylülüğün mülkiyetine dokunmuyordu.

Yüzyıllardır atalarından kalan küçük toprak parçasını hayatının tek anlamı haline getiren, kutsallık bahşeden köylünün kolektif bir üretim ve yaşama geçişi çok da kolay değildi. Lenin köylülüğü iknaya nispeten uzun bir süre gerektiğini gördüğü için, tarımsal üretimi arttırmanın yöntemi olarak tarımsal komünleri değil NEP'i önerdi. Tek çıkış yolu buydu.

Eğer sosyalist bir toplum kurulacak, sanayide olduğu gibi tarımda da sosyalizm egemen olacak ve proletarya diktatörlüğü önderliğinde planlı ekonomi hayata geçirilecekse tarımsal komünler, kolektif çiftlikler zorunluymdu. Köylülüğe pratik ve propaganda ile gerçek kurtuluş gösterilmeliydi.

1928 yılında ilk beş yıllık plan önerisi kabul edildi. 1928 yılında başlayan kolektifleştirme hareketi 1930 yılına geldiğinde doruk noktasına vardı ve köylülüğün büyük kısmı sınıf savaşımını ve ikna yoluyla kolektif çiftliklerde toplandı. 1936 yılına gelindiğinde köylülüğün tamamına yakını devlet çiftlikleri (sovhoz) ve kolektif çiftliklerde (kolhoz) bir araya gelmiş bulunuyordu. Kapitalist üretim anarşisinin sebeplerinden birisi, sosyalist planlı ekonomiye en büyük tehlike olan toprağın milyonlarca küçük mülkiyete bölünmesi ortadan kaldırıldı. Milyonlarca köylü kolektif, özgür ve kurtuluşa götüren bir yaşama kavuştu. Tarımda sosyalist devrim gerçekleşti. Bu Ekim Devriminden sonra sosyalist inşa döneminde gerçekleşen en büyük atılımdır. Proletarya diktatörlüğü altında İkinci Ekim Devrimidir. Ekim devriminin önderi Lenin ise İkinci Ekim Devriminin önderi, esin kaynağı Stalin'dir.

5 Yığın Hareketinin Önderi: Stalin

Sosyalist inşasının her adımında olduğu gibi kolektifleştirme hareketi de Bolşevik Parti içinde büyük tartışmaları gündeme getirdi. Buharin ve Radek'in önderlik ettiği sağ sapma, sosyalizm koşullarında sınıf mücadelesinin

son bulduğunu, bu yüzden zengin köylülüğe karşı savaş açmanın doğru olmadığını iddia ettiler. Kulaklar varlığını korumalı, NEP devam etmeli, kulaklar barış içinde sosyalizmle birleşmeliydi.

Buharin ve Radek grubu sınıf mücadelesini es geçiyorlardı. Zengin köylülük ile kır proletaryası ve yoksul köylülüğün çıkarları birleşmezdi. Sosyalizmin inşası için tarımda burjuva mülkiyet yani kulak mülkiyeti tasfiye edilmeliydi. Buharin ve Radek sosyalizmi inşa perspektifinden kopmuşlar ve kapitalizmin devamını savunan kulaklarla aynı cephede yer almışlardı.

Kolektifleştirme hareketine karşıtlar olduğu gibi zamansız ve koşullar olgunlaşmadan savunanlar da ortaya çıkmıştır. NEP politikalarına karşı tarımda özel mülkiyetin derhal kaldırılmasını, böylece köylülükle (köylülüğün tamamıyla) sınıf savaşımına girilmesini öneren 'sol' (özünde sağ) sapmalar da ortaya çıkmıştır. Bu sapma tarımda özel mülkiyetin kaldırılmasıyla köylülükle iç savaşa girmeyi, Avrupa devriminin yardımıyla bu iç savaştan başarıyla çıkmayı umuyorlardı. Böylece devrim Avrupa'ya yayılacak, Avrupa devrimi de proleter Rusya'yı kurtaracaktı.

Trocki'nin önderlik ettiği sol sapma kolektifleştirmeyi, NEP'in devamı gerekirken, köylü yığınları henüz özel mülkiyete sıkı sıkıya bağlıyken, zengin köylülüğe karşı bir hareket ortada yokken savunmuştu. Köylülükle büyük çatışmalara yol açacak, büyük köylü yığınlarını ikna etme perspektifinden tamamen yoksun bu politika Sovyet iktidarının çökmesi demektir.

Lenin köylü hareketinin genel eğilimlerini gözlemleyerek kolektifleştirmenin henüz zamana otmadığını görüyordu. Bu nedenle NEP'i ilan etti. Kooperatifleşmeyi hedef olarak partinin önüne koydu. Kolektifleştirmeyi zamansız ve Sovyet iktidarını çöküşe götürecektir şekilde zorla yapmayı öneren 'sol' sapma ile savaştı.

Stalin kolektifleştirme yani sosyalist inşa perspektifinden hiçbir zaman kopmadı. NEP dönemi devam ederken kolektifleştirmenin unsurlarının oluşmasına sabırla katkıda bulunuyor, sosyalist inşanın hedeflerini bir bir hayata geçiriyordu.

Savaş Komünizmi döneminden sonra köylülük, 'baskı' döneminin yarattığı hoşnutsuzlukla 'özgür' üretimden yana eğilim gösteriyor, yer yer bunun için isyan ediyordu. Proletarya diktatörlüğünün kontrolü altında 'özgür' üretimi sağlayan NEP, köylülük içindeki sınıf ayrılıklarını korudu. Kır proletaryası, yoksul köylülük ve bunların karşısında kulaklar varlığını devam ettirdi. Orta köylülük genişledi.

Kontrol altında olsa da kapitalist ekonominin varlığı kulakların mülkiyet-

ine ve ürünler üzerindeki kontrolüne olanak sağlıyordu. 1920'li yılların sonuna doğru kulaklar Sovyet iktidarını şehirlere tahıl göndermemekle tehdit ediyor, kıtlıkla hizaya getirmeye çalışıyordu. Kır proletaryası ve yoksul köylüler, kulakların baskısında ezilmekteydiler. Orta köylülüğün büyük kısmı durumdan rahatsızdı. NEP dönemini zorunlu kılan şartlar ortadan kalkıyordu.

Stalin kitlelerin nabzını yakından tutan bir önderdi. Bolşevik politika sanatını içselleştirmişti. Sosyalizmin inşası proletarya diktatörlüğünün önderi olarak Bolşevik Partinin tepeden aldığı kararlarla gerçekleşmezdi. Kararlar yığın hareketiyle birleşmeli, onun düzeyini dikkate almalı, yığınlardan kopmamalıdır. Bolşevik partinin siyaseti yığınların günlük pratiğiyle hayata geçmeliydi.

Stalin köylü hareketinin kulaklara karşı gelişen eğilimini gözlemlemişti. Parti yıllardır bu eğilimi güçlendirmek için çaba sarf ediyordu. Yer yer köylüler kulakların çiftliklerine saldırıyor, ürünlerine el koyuyor, topraklarını paylaşıyordu. Artık kolektifleştirme hareketi başlamalıydı.

1928 yılının sonlarına doğru Parti, kolektifleştirme hareketinin güçlenmesine ve ilerlemesine yardım ve önderlik etti. Köylüler kulakların topraklarını işgal etti, ürünlerini paylaştı. Kitle hareketi Bolşevik partinin devrimci politikasıyla birleşti. Kulaklar bir sınıf olarak ortadan kaldırıldı. Tarımda sömürü son buldu ve sosyalist devrim gerçekleşti.

Kolektifleştirme hareketi, Stalin'in bürokratizme karşı kitlelerin katılımını ve Bolşevik politika sanatını nasıl ustalıkla hayata geçirdiğinin örneklerinden biridir. 'Sol' sapma NEP'i zamansızca sona erdirip kolektifleştirmeyi savunurken köylü yığınlarıyla savaşa girişmeyi öngörüyordu. Stalin ise kolektifleştirmeyi uygun zaman ve koşullarda köylü yığınlarına benimsetmeyi ve onların devrimci hareketi haline getirmeyi başardı. Bu yönüyle Stalin yalnızca sosyalizmin inşasının önderi değil halkın nabzını ve eğilimlerini bilimsel bir gözle izleyen, onun hareketine katılan ve yöneten bir önderdir. Yığın hareketinin önderidir.

6 Faşizme Karşı Zaferin Önderi: Stalin

Faşizm Avrupa'da güç kazanıyor ve tüm demokratik güçleri tehdit eder boyuta varıyordu. Almanya, İtalya, İspanya, Japonya'da faşist burjuvazi iktidara gelmiş, demokratik ülkelerde de güçlenmişti. Başta demokrasinin kalesi olan SSCB olmak üzere tüm dünyaya yönelik saldırgan bir tutum alıyordu.

Faşist burjuvazi dünyanın yeni güç dengelerine göre yeniden

paylaşılmasını, kaybettiği sömürgelerin geri verilmesini istiyordu. Diğer emperyalist devletler ise böyle bir değişikliğe rıza gösteremezdi. Faşizm zaten ırkçılık ve diğer halkların egemenlik altına alınması propagandasıyla başa gelmişti. Diğer ülkelere yönelik saldırılar başladı. Faşist saldırının SSCB'ye yöneleceği umuduyla uzun süre sessiz kalan emperyalistler 1939 yılında faşist devletlere karşı savaş açmak zorunda kaldı.

Faşizm iktidara geldiği ülkelerde tüm demokratik hak ve özgürlükleri ortadan kaldırıyor, emekçilerin kapitalizmin sınırları içinde olsa da kazanımlarını yok ediyordu. İnsanlığın ulaştığı düzeye ve kazanımlara karşı bir mücadele yürütüyor, milyonlarca insanı katlediyordu.

Savaş basit bir sömürge savaşı olmaktan çıkmış, faşist gericiliğin halkları yalnızca sömürmesine değil yok etmesine karşı mücadele noktasına gelmişti. Irkçılık üzerinden yükselen faşizme karşı tüm demokratik güçler birleştirilmeli ve faşizm yok edilmeliydi.

Stalin, faşist Almanya ile saldırmazlık anlaşması imzalayıp güçlerini toparlamak için zaman kazandı. Stalin, faşizmin sosyalizmin anavatanına saldıracağını biliyor, bu yüzden önlemler alıyordu.

İngiltere ve Fransa'nın batıda savaş cephesi açmamasından dolayı Faşist Almanya tüm güçlerini toparlayıp SSCB üzerine büyük bir saldırı başlattı. Geniş bir doğu cephesi açtı ve ülkenin içlerine kadar ilerledi. SSCB bir yönüyle bu saldırıya hazırlıksız yakalandı. Faşist güçler ilerledikleri mevzi boyunca insanları katlediyor, üretim alanlarını yok ediyor ve yağmalıyordu.

Faşizmin, müttefik devletler tarafından da 'sessizce' desteklenen bu büyük saldırısına ancak Sovyet halkının topyekün direnişi karşı koyabilirdi. Stalin Alman saldırısından sonra yaptığı ilk radyo konuşmasında SSCB yurttaşlarını hem saldırının büyüklüğü konusunda bilgilendirdi, hem de Sovyet halkının kahramanca karşı koyuşunun ilerletilmesi çağrısını yaptı. Faşizmin gücü konusunda efsaneler yaratılmışken, Sovyet halkları, sosyalizme olan bağlılıkla Başkomutan Stalin'in önderliğinde kahramanca savaşarak faşizmi Stalingrad'da püskürttü ve Berlin'e kadar kovaladı. 8 Mart 1945'te Alman birlikleri komutanı teslim olduklarını belirten anlaşmayı imzaladı.

Faşizm belası yalnızca SSCB'den değil Bulgaristan, Yugoslavya, Polonya, Çekoslovakya, Arnavutluk'tan da kovulmuş, faşizmin başı ezilmişti. ABD ve İngiliz kuvvetlerinin savaşın SSCB lehine biteceğinin anlaşılmasından sonra açtıkları Batı cephesi yalnızca zaferi hızlandırmıştı. Müttefik devletlerin sessiz onayına rağmen Stalin önderliğinde Sovyet halkı faşizmi ezerek, tüm dünya halklarını faşizm belasından kurtardı. Doğu Avrupa ülkelerinin bir kısmında sömürü düzeni ortadan kaldırıldı ve sosyalist inşaya geçildi.

7 Stalin Diktatör müydü?

Emperyalist propaganda aygıtları sosyalizmin büyük başarıları karşısında boş durmadı. Sosyalizm karalanmalı, yığınlarda oluşturduğu sempati yok edilmeliydi. Sosyalizm baskıcı, otoriter, her türlü demokrasiye karşı duran bir diktatörlük rejimi, Stalin de bu rejimin başındaki demir yumruklu diktatördü. Herkes GPU ajanları tarafından gözetleniyor, kimse rahat nefes alamıyordu. Muhalifler işkencehanelerden geçiriliyor, katlediliyordu. Sanatçılar emirler doğrultusunda eserler üretiyor, onun dışında seslerini çıkartamıyorlardı.

Stalin de bu kanlı rejimin baş aktörü, SSCB karanlığının Hitler'i idi.

SSCB'nin sosyalizmin anavatanı, işçi sınıfı ve köylülüğün maddi ve manevi ihtiyaçlarının insanca karşılandığı, sömürünün ortadan kaldırıldığı bir düzen olduğu açık. Sovyetler ve 1936 Anayasası ile dünya tarihinin en gelişkin demokrasisinin kurulduğu, basın, yayın ve örgütlenme özgürlüğünün halk lehine uygulandığı, sanatsal ve kültürel bir hümanizmanın yaratıldığı bir maden olduğu da net. Emperyalist propaganda aygıtlarının propagandasını Kabe edinmiş ideologlar ve yazarların görüşlerini uzun uzadıya tartışacak değiliz. Burada sadece birkaç tezin iç yüzünü sergilemekle yetineceğiz.

Sosyalizm, eşitlik ve özgürlük ideallerinin ezberletildiği kuru bir teori değil üretim araçları üzerindeki burjuva mülkiyetinin kaldırıldığı, eşitlik ve özgürlüğün maddi temellerinin yaratıldığı bir sosyo-ekonomik örgütlenmedir. Bu sistemde ekonomiden sosyal hayata, siyasetten sanata kadar her şey (süreç ilerledikçe) emekçi halkın lehine şekillenmektedir.

Burjuvazi demokrasinin dokunulmaz, hatta kutsal olduğunu söylüyor. Sık sık dokunulmazlara dokunmak zorunda kalan burjuvazinin faşizm deneyimleri bir yana, bu demokrasinin halk yığınlarının burjuvazi tarafından sömürsü ve yönetilmesi temelinde kurulmuş bir demokrasi olduğunu söyleme ihtiyacı duymuyorlar. Bahsettikleri gerçek proleter/halk demokrasisi değil sömürünün devam ettiği burjuva demokrasisidir. Bugün ondan bile vazgeçmek zorunda kalsalar da...

Burjuva demokrasisinin proletarya hareketine sunduğu olanaklar çok önemlidir. Ancak burjuvazinin demokrasisi sonuç itibarıyla kapitalist bir demokrasidir. Burjuvazinin temel çıkarlarına dokunmayan bir demokrasidir.

Sosyalizmde burjuvazinin temel çıkarlarına dokunmayan bir demokrasi düşünülemez. Çünkü sosyalizmin kendisi burjuvazinin ortadan kaldırılmasıdır. Sosyalizmde demokrasi ise proletaryanın ve emekçilerin iktidarında ifadesini bulan proleter demokrasidir, halk demokrasisidir.

Burjuvazi kapitalizmde yığınların mücadelelerinin baskısı veya yığınları aldatmak için proleter partilere, proleter basın ve örgütlenmelere izin verilir; dahası vermek zorundadır. Sınıf mücadelesi böyle bir kazanımı zorunlu kılmıştır. Ancak proleter demokrasisi yok edilmiş burjuvazinin kalıntılarına kapitalizmi restore etmek, sömürü düzenini geri getirmek için parti kurma, basın ve yayınları kullanıp propaganda yapma özgürlüğünü veremez. Burjuvaziye özgürlük vermeyi gerektirecek bir durum yoktur. Proletaryanın sosyalizmde burjuvaziye ihtiyacı kalmamıştır; tersine kendi kurtuluşu için burjuvaziye baskı altına almaya ihtiyacı vardır.

Burjuva demokrasisi ve kendini bunun sözcüsü ilan eden emperyalist ideologlar, sol, 'sosyalist' yazar ve akımları etkiliyor. Bunlar sosyalizmde 'saf' bir demokrasi olması gerektiğini söyleyerek burjuva demokrasisinin nimetlerini yücelte yücelte bitiremiyorlar. Proleter demokrasiyi dolayısıyla sosyalizmi inkar ediyorlar.

Evet, SSCB'de burjuva partiler yoktu. Burjuvaziye basın, söz ve örgütlenme özgürlüğü yoktu. Çünkü Lenin'in Kaustky ile polemğinde tarif ettiği gibi SSCB 'saf' demokrasiyle değil proleter demokrasiyle yönetilen bir ülkeydi. Stalin burjuvaziye ve onun siyasal temsilcilerine karşı tavrı almakla Hitlervari bir diktatör gibi davranmamış; Leninizm'e ve proleter demokrasi-nin ilkelerine sıkı sıkıya bağlı kalmıştır. Burjuvazinin iktidarını ve kapitalizmin restorasyonunu öngören oportünizme karşı proletarya ve emekçi yığınların iktidarını ve tutarlı sosyalist demokrasiyi savunmuştur.

* * *

Stalin'in diktatörlüğünü kanıtlamak için kullanılan temel tez 'saf' demokrasi-nin yani burjuva demokrasi-nin hayata geçirilmeyişidir. Bununla birlikte Sovyetler Birliği'ndeki bürokratlaşma eğilimlerinin Stalin'in diktatörlüğüne vardığı söylenir.

Sovyetler Birliği'nde bürokratik eğilimler vardı. Hem de küçümsenmeyecek kadar. Lenin ve Stalin sık sık bu tehlikeden bahsetmiş ve bürokratizme karşı mücadele etmişlerdir. Ancak bürokrasi üretici güçlerin gelişmesinin belli bir düzeyine denk düşer. Kır ile kent arasındaki, özellikle kafa emeği ile kol emeği arasındaki çelişkinin ortadan kalkmasıyla yani komünizme geçişle son bulur. Yığınların devlet yönetimine daha ilerden katılması, demokratik mekanizmaların oluşturulması, bürokratik alışkanlıkların ikna ve ceza yoluyla kısıtlanması, temel olarak da sosyalizmin daha ilerden inşası bürokratizme karşı mücadelenin temelidir.

Stalin bu mücadelenin önderliğini üstlenmiş ve bürokratizme karşı zaman zaman caydırıcı sert önlemler de almıştır. Bürokratizme karşı yığınların seferberliğini ve devlet yönetimine katılımını güçlendirme perspektifinden hareket etmiştir. Temel birçok karar, masa başında değil yığınların istek, talep ve eğilimleri doğrultusunda, onların katılımıyla alınmıştır.

Muhalefet kolektifleştirmeyi zamansız bir şekilde savunurken Stalin yığınların sosyalist inşaya katılımını ve kolektifleştirmenin ancak yığınların katılımıyla gerçekleşebileceğini savunuyordu. Muhalefet sözde demokrasi namaları atarken boğazına kadar yığınlardan kopuk siyasete, bürokratizme batmıştı. Stalin ise siyasetin, devlet yönetiminin yığınların katılımı ve aktif desteği ile yürütülmesi ilkesinden hareket ediyor, muhalefetin bürokratizmine karşı çıkıyordu.

1936 Anayasası, milyonlarca emekçinin katıldığı halk toplantılarında tartışılmış, önerilerle beslenmiş ve kabul edilmiştir. Tarihte yığınların bu düzeyde inşasına katıldığı ve karar aldığı bir Anayasa görülmemiştir. Bu Anayasa ile devrim ve savaş dönemlerinden kalma birçok kısıtlama kaldırılmış, demokratik mekanizmalar daha da geliştirilmiş, Sovyetler temelinde demokrasi pekiştirilmiştir.

Stalin'in Bolşevik politika sanatını benimsemiş olması, onun bürokratizme karşı mücadelesini getiriyordu. Masa başında kararlar alan bir diktatör değil yığınların eğilimlerini ve yönetime katılmasını esas alan devrimci komünist bir önderdi.

8 Moskova Duruşmaları

Emperyalist propaganda merkezleri SSCB ve Stalin hakkında büyük bir anti-propaganda kampanyası başlatmışlardı. Bu kampanyada Nazi yanlısı multi-milyoner Amerikan basın tekeli William Rondolph Hearst öne çıkıyordu. Hearst'in gazeteleri ABD'de günde 13 milyona yakın satıyor ve 40 milyon kişi tarafından okunuyordu. Hearst'in basını Sovyetler Birliğinde gerçekleşen sansasyonel olaylarla doluydu. 18 Şubat 1935'te Sovyetler Birliğinde 6 milyon insanın aklıktan öldüğü manşetten verildi. Hiçbir gerçekliği olmayan bu haber tartışmasız gerçek ilan edildi. Gazetelere göre kıtlıkta ölenlerin sayısı bir süre sonra 15 milyona çıktı! Ukrayna kıtlığından haber yapan muhabirin ise Colorado devlet hapisanesinden kaçmış ve hayatı boyunca Ukrayna'ya gitmemiş bir mahkum olduğu ortaya çıktı. Bu haberler günde 40 milyon Amerikalı tarafından tarafsız gerçekler olarak okundu ve kabul edildi.

Benzer spekülasyonlar Moskova duruşmaları için yapıldı. 1936-38 yıllarında her yıl 1 milyon olmak üzere 3 milyon kişinin idam edildiği iddia edildi. Bütün muhalif unsurlar temizlenmişti. Emperyalist propaganda böyle işliyordu.

1930'lu yıllar Avrupa'da faşizmin yükseliş yıllarıdır. Hitler 1933 yılında iktidara gelmiş, 1939'da Franko demokratik güçleri yenilgiye uğratmıştı. Faşizm birçok ülkede güçlenmekteydi. Alman emperyalizminin temsilcisi Hitler, birçok ülkede çeşitli örgütler aracılığıyla faşist güçleri örgütleyiyor, bunlar faşizmin beşinci kolu olarak faaliyet gösteriyorlardı.

Hitler daha 1925 yılında Sovyetler Birliği topraklarının büyük bir bölümünü Alman toprakları ilan etmişti. SSCB'ye yönelik saldırı hazırlıkları açıktan yapıyordu. Ülke içinde Çarlık ve burjuva kalıntılar destekleniyordu. 1938 yılında Çekoslovakya daha sonra Polonya Nazi kuvvetlerince işgal edildi. Faşist Alman kuvvetleri Sovyet sınırına kadar geldi.

Savaş SSCB'nin burnunun dibine kadar gelmişti. SSCB askeri hazırlıklara başlamıştı. Bu koşullarda ülke içinde faşizmi destekleyen veya faşist saldırı karşısında Sovyet iktidarına karşı eylemde bulunacak unsurlara izin verilemezdi. Ülke içindeki gizli/yasadışı örgütlenmeler faaliyetlerini arttırmış, Bolşevik önderlere karşı suikastlara girişmişti. Sosyalist inşaya yönelik sabotajlar ortaya çıkmıştı. Kirov, Gorki ve bazı Bolşevik önderler çeşitli yöntemlerle katledildi, sanayi kuruluşları ve tarımsal çiftlikler büyük zararlara uğratıldı.

Moskova duruşmaları bu koşullarda başladı. Yargılamalar itirafları beraberinde getirdi. İşkence ve baskı iddialarına karşın sanıkların hiçbirinde işkence gibi zorlayıcı izler görülmedi, sanıklar da bunu iddia etmediler. Trockistlerin önderlik ettiği sabotajcı, karşı-devrimci örgütlenme açığa çıkarıldı ve tasfiye edildi.

Moskova duruşmaları iddia edildiği gibi milyonlarca insanın idamıyla sonuçlanmadı. Faşizmin saldırısının öngününde yapılan duruşmalarda yüzbine yakın idam cezası verilmiştir. Ancak bunların büyük bir kısmı iptal edilmiş, çok küçük bir kısmı uygulanmıştır. Faşist kıyıcılıkla işbirliği yapan karşı-devrimci, faşizmin beşinci kolu durumundaki örgütlenmeler dahi düşünüldüğünde idam cezası ağır gelebilir. Ancak duruşmalar normal bir dönemde değil faşizmin saldırısının hemen öncesinde yani olağanüstü önlemlerin alınması gereken koşullarda yapılıyor.

Sovyetler Birliğinde cezaların ömür boyu sürdüğü de doğru değildir. 1939 Sovyet mahkemelerinin istatistiklerine göre beş yıla kadar olan cezalar yüzde 95,9, beş ile on yıl arası cezalar yüzde 4, on yıldan fazla olanlar ise yüzde

0,1'dir. Bunlar arasında hırsızlar, katiller vb. adi suçlular da vardır.

9 Stalin'in Putlaştırılması

SSCB'de bürokratik mekanizma sadece Stalin'i değil Lenin'i de putlaştırmaya çalışmıştır. Putlaştırma bilimsel olmayan, kör bir inanca dayanır. Marksizm-Leninizm'e baştan sona karşıdır.

SSCB'de bürokratik eğilimler, parti içindeki bazı bozuk ilişkiler vardı. Stalin önderliğinde verilen anti-bürokratik mücadeleye karşın bu eğilimler varlığını koruyordu (azalsa da korumak zorundaydı). Bürokratik eğilimler kendini birçok alanda gösterirken devrimci önderlere bakışta da gösteriyordu.

Putlaştırmaya karşı temel mücadele bilimin kavranmasıydı. Stalin bu amaçla Marksizm-Leninizm enstitülerinin kurulmasına önderlik etti. Bilimsel bilgiyi kavramış kadroların eğitimi partinin en önemli gündemlerinden birisiydi.

Yine de bürokratik eğilimler putlaştırma çabasından vazgeçemediler.

Stalin kendisinin putlaştırılmasına hatta övülmesine karşı her zaman temkinli ve mütevazı bir şekilde yaklaşmıştır. Kendisini devrimin yer süpürücüsü olarak tanımlamıştır. Stalin'i kendilerinin büyük öğretmeni olarak ilan eden genç komünistlere, kendisinin büyük öğretmen değil Lenin'in bir öğrencisi olduğunu söylemiştir.

Stalin burjuva kibrinden uzak durmuş, kendisine yönelik putlaştırma eğilimlerine karşı koymuş, büyük görev ve sorumluluklar almasına rağmen mütevazılığı bırakmamış bir devrimci komünistti.

10 Stalin'i Savunmak

Stalin'i savunmak demek yalnızca tarihsel ve entelektüel bir tartışmada 'Stalinci' olmak anlamına gelmez. Sosyalizmi, sosyalizmin kazanımlarını ve bu kazanımlarının öncüsü olarak Stalin'i savunmak ideolojik ve özel olarak da tarih alanındaki mücadelenin bir parçasıdır. Marksizm-Leninizm'in savunulması ve tarihin çarpıtılmasına karşı mücadeledir.

Ancak bununla sınırlı değildir. Stalin, SSCB'de sosyalizmin inşasını savunurken öncelikle oportünist akım ve yaklaşımlara karşı sosyalizmi, sosyalizmin bilimsel kavranışını savunmak zorunda kalmıştır. Bu nedenle Stalin'i

savunmak aynı zamanda çevreci, yeşil, feminist, özgürlükçü vb. oportünist sosyalizm tanımlamalarına karşı bilimsel sosyalizmi savunmak demektir.

İkincisi; Stalin, sosyalizmin inşası perspektifine bağlı kalarak tek ülkede sosyalizm ile dünya devrimi arasındaki diyalektik bağı doğru bir şekilde kurmuştur. Tek ülkede sosyalizm ile dünya devrimini karşıt konumlarda gören oportünist, kapitalist restorasyonculara karşı mücadele etmiştir. Bu nedenle Stalin'i savunmak, dünya devrimi çılgınlıkları altında kendi ülkesindeki devrimin kaderini dış yardımlara bağlayan anlayışlara karşı hem dünya devrimini hem de buna giden yolda tek ülkede sosyalizmi savunmaktır.

Stalin'in dünya devrimci hareketine en büyük katkılarından birisi de sömürge ülkelerdeki devrim stratejisini bilimsel bir temelde ele almasıdır. Stalin, Lenin'in sömürge ve yarı-sömürge ülkeler için ortaya koyduğu tezleri geliştirmiş ve ilk kez sistematik olarak formüle edilmesini sağlamıştır. Stalin, sömürge ülkelerde aşamasız ve tek bir proleter devrimi savunan, böylece sömürge ülkelerin özgünlüklerini ve devrimin aşamalarını hesaba katmayan Trockist tezleri eleştirmiş ve mahkum etmiştir. Böylece sömürge ülkeler proletaryasına bilimsel bir teorik ve stratejik temel sağlanmıştır. Bu nedenle Stalin'i savunmak sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde anti-emperyalist demokratik devrimi, ve kesintisiz sosyalist devrime geçişi yani aşamalı devrimi savunmak demektir.

Bu güncel politik mücadele açısından en önemli kısımdır. Stalin konusunda ideolojik mücadelenin politik/pratik mücadele ile en çok birleşen kısmı budur. Ülkemiz gibi sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde demokratik devrimi, bunun gereği olan demokratik ittifakları savunmak ve gereğini yerine getirmek belirleyicidir. Bağımsızlığı, demokrasiyi, ulusal eşitliği savunan (ve kesintisiz sosyalist devrim perspektifine bağlanmış) demokratik devrim programı, ve devrim stratejisine bağlanmış doğru taktikler Stalin'i günlük politik mücadele içerisinde savunmaktır. Stalin'i savunmak sadece ideolojik mücadelenin değil günlük politik mücadelenin önemli bir parçasıdır.

11 Stalinist Tavır

Stalin; gerek Ekim devriminden önce gerek sonra proletarya davasına büyük bir inançla ve bilimsel bir teoriyle bağlanmış ve hayatını buna göre şekillendirmiştir. Profesyonel parti örgütçülüğünün basit işlerinden işçi gruplarının örgütlenmesine, miting ve grev örgütlemekten partinin en önemli organlarındaki görevlere kadar Stalin tüm yaşamını küçük/büyük iş ayrımı yapmadan devrime ve partiye adamıştır. Nispeten güvenli bir yaşamı reddetmiş,

bireysel çıkarlarını toplumsal olanla birleştirmiş; proletarya davasını hayatının anlamı haline getirmiştir. Bireyin kurtuluşunu proletarya, emekçiler ve ezilen halkların kurtuluşuyla birleştirmiştir.

Hayatı boyunca partinin verdiği görevler karşısında geri adım atmamış, büyük bir disiplinle devrimci görevleri yerine getirmiştir. Parti içindeki liberal, 'aydın' ve sözde özgürlükçü görüşlere karşı partinin birliğini, önderliğini ve sıkı proleter disiplini savunmuştur. Ancak birlik halinde, Bolşevik discipline sahip bir komünist parti Ekim devrimini gerçekleştirebilir ve yığınları komünizmin yolunda ilerletebilirdi. Stalin partinin birliğinin ve Bolşevik disiplin anlayışının en büyük temsilcilerindendir.

Stalinist disiplin kör bir boyun eğmeciliğe değil kararların demokratik mekanizma ile alınmasına ve karar alındıktan sonra birlik içinde hayata geçirilmesine dayanır. Kölece baş eğme yoktur çünkü bilimsel teorinin daha ileriden kavranmasına ve bilinçli/gönüllü katılıma dayanır. Alınan kararların birlik içinde ve büyük bir devrimci disiplinle uygulanması, bu konuda tavizsiz tutum anlamına gelir.

Stalinist tavır bilimsel teoriye vakıf olmak, bunun gereklerini yerine getirerek hayatını tüm ezilenlerin kurtuluşu ile birleştirmek, partinin birliğini ve Bolşevik disiplini savunmak anlamına gelir.

12 Sonuç

Stalin tartışılırken, emperyalist propaganda merkezlerinin iddialarını temel almak en büyük yanlıştır. Kabesi emperyalizm olanın sosyalistliği de liberal ve en iyi haliyle burjuva-demokrat olur. Diğer adıyla reformizme batmış, sosyalist olmaktan çoktan çıkmış demektir.

Stalin'i değerlendirirken burjuva demokrasisinin çok partili parlamenter sistemi kıstas olarak alınamaz. Sosyalizmde burjuva demokrasisi değil burjuvaziyi baskı altına alan proletarya ve emekçilere özgürlük sağlayan proleter demokrasi söz konusudur. Stalin önderliğinde SSCB'deki siyasal sistem bu nedenle bürokratik diktatörlük değil (burjuvazi için) proleter diktatörlük, emekçiler için proleter demokrasisidir.

Stalin'i emperyalizmin tanımlaması üzerinden değil bilimsel ve nesnel bir perspektifle ele alırsak, her önderin olduğu gibi onun da bir sınıfın temsilcisi olduğu sonucuna varırız. Stalin bir sınıfın, kapitalizm çağında tek tutarlı devrimci sınıf olan proletaryanın temsilcisidir. Proletaryanın sosyalizmi inşa çabasının, sınıfsız, sömürsüz ve savaşırsız bir dünya yürüyüşünün önderidir.

Tarihteki ilk sosyalist devrim başarısı, sosyalist inşanın zaferiyle taçlandırılıyordu. Sosyalist inşanın karmaşık, zigzaglı ve (Paris komünü deneyimi hariç) daha öncesinde hiçbir örneğin bulunmadığı zorlu yolu ancak bilimsel bir teori, zorluklar karşısında yılmaz bir inanç ve sabırlı bir çalışma ile aşılabılırdi. Bunlardan birisinin eksik olması Sovyet iktidarının çöküşü demektir.

Stalin'i savunmak bilimsel sosyalizmi savunmak olduğu kadar onun ilkelere hayata geçirme noktasındaki sabır, inanç, disiplin ve çelik irade demektir. Partinin ideolojisini daha ileriden kavramak, politik mücadelenin başarısı için içtenlikle mücadeleye atılmak demektir. Proletaryanın ve tüm ezilenlerin kurtuluş davasına adanmak demektir.

Stalin, sosyalizmin inşasının tartışmasız önderidir. Onun hiç ayrılmadığı Marksist-Leninist ideoloji ve sosyalist pratiği yolumuzu aydınlatmaya devam edecektir.